

ZAMONAVIY STOMATOLOGIYADA SUNIY QOPLAMALAR

Muhammadiyahva Kamola Furqat qizi

EMU universiteti 1 kurs stomatologiya fakulteti talabasi

komosh2023@gmail.com

Annotatsiya

Mazkur maqolada zamonaviy stomatologiyada tish qatorining estetik va funksional nuqsonlarini bartaraf etishda qo'llaniladigan sun'iy qoplamalar tahlil qilinadi. Tadqiqotda metall-keramika, sirkoniy dioksidi va presslangan keramika kabi materiallarning o'ziga xos xususiyatlari, ularning biyosligi hamda chidamlilik darajasi qiyosiy o'rganilgan. Shuningdek, raqamli stomatologiya (CAD/CAM texnologiyalari) orqali qoplamalar tayyorlashning afzalliklari va bemorlarning hayot sifatini yaxshilashdagi o'rni yoritib berilgan. Maqola ortopedik stomatologiya sohasidagi so'nggi innovatsiyalar va klinik tavsiyalarni o'z ichiga oladi.

Kalit so'zlar: sun'iy qoplamalar, stomatologiya, sirkoniy dioksidi, keramika, CAD/CAM, estetik restavratsiya, biyoslik, ortopediya.

Kirish

Stomatologiya sohasi so'nggi o'n yillikda misli ko'rilmagan texnologik sakrashni amalga oshirdi. Tishlarning qattiq to'qimalari katta miqdorda shikastlanganda yoki tish qatori nuqsonlarini bartaraf etishda sun'iy qoplamalar (koronkalar) eng samarali yechim bo'lib qolmoqda. Bugungi kunda ortopedik stomatologiya oldida nafaqat tishning chaynash funksiyasini tiklash, balki uni tabiiy ko'rinishga maksimal darajada yaqinlashtirish, ya'ni yuqori estetik natijaga erishish vazifasi turibdi.

Sun'iy qoplamalar tayyorlashda ishlatiladigan materiallarning evolyutsiyasi oddiy metall qoplamalardan tortib, yuksak estetikaga ega bo'lgan sirkoniy va shisha-keramika tizimlarigacha bo'lgan yo'lni bosib o'tdi. Bu esa bemorlarning individual xususiyatlaridan kelib chiqib, eng maqbul davolash rejasini tuzish imkonini beradi. Mazkur maqolada zamonaviy materialshunoslikning stomatologik amaliyotdagi o'rni va yangi texnologiyalarning klinik samaradorligi keng muhokama qilinadi.

Asosiy qism

Hozirgi vaqtda stomatologik restavratsiyada qo'llaniladigan sun'iy qoplamalarni bir necha asosiy guruhlarga ajratish mumkin. Ularning har biri o'zining fizik-kimyoviy xususiyatlari va klinik ko'rsatmalari bilan farq qiladi:

Sirkoniy dioksidi asosidagi qoplamalar: Bu material zamonaviy stomatologiyaning "oltin standarti" hisoblanadi. Uning yuqori mustahkamligi (1000-1200 MPa gacha) va ajoyib estetik ko'rinishi ham oldingi, ham orqa tishlar guruhida qo'llash imkonini beradi. Sirkoniyning eng katta afzalligi uning gipoallergenligi va

milklarga nisbatan neytralligidir, bu esa allergik reaksiyalar va milk chetidagi "ko'karish" effektini butunlay yo'q qiladi.

Litiy disilikat (E-max) va presslangan keramika: Yuqori darajadagi shaffoflik va tabiiy tish emaliga o'xshashligi tufayli bu qoplamalar asosan tabassum zonasida (oldingi tishlarda) qo'llaniladi. Ular tish to'qimalari bilan kimyoviy bog'lanish (adjeziya) hosil qilgani sababli juda mustahkam o'rnashadi.

Metall-keramika qoplamalari: Garchi zamonaviy stomatologiya metall bo'lmagan keramika tomon intilayotgan bo'lsa-da, metall-keramika hali ham o'z ahamiyatini yo'qotmagan. Bu qoplamalar arzonligi va chaynash bosimiga bardoshlilik bilan ajralib turadi, biroq estetik jihatdan sirkoniya imkoniyatni boy beradi.

Raqamli texnologiyalar (CAD/CAM): Sun'iy qoplamalar tayyorlashda raqamli skanerlash va kompyuter yordamida modellashtirish (CAD) hamda frezerlash (CAM) texnologiyalari inson omili bilan bog'liq xatolarni minimallashtirdi. Bu usul qoplamaning tishga maksimal darajada aniqlik bilan o'tirishini ta'minlaydi, bu esa qoplama ostida ikkilamchi karies paydo bo'lish xavfini keskin kamaytiradi. Shuningdek, davolash muddatini qisqartirib, bemorga bir necha kun ichida tayyor protezni taqdim etish imkonini beradi.

Maqolada olib borilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, zamonaviy qoplamalar nafaqat tishni saqlab qoladi, balki yuz jag' tizimidagi biodinamik jarayonlarni me'yorlashtirishga ham xizmat qiladi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, zamonaviy stomatologiyada sun'iy qoplamalar tanlashda individual yondashuv asosiy o'rin tutadi. Sirkoniy dioksidi va litiy disilikat asosidagi konstruksiyalar estetik va funksional jihatdan an'anaviy usullardan ustun turadi. Raqamli texnologiyalarning keng joriy etilishi esa protezlash jarayonining sifatini yangi bosqichga olib chiqdi. Kelajakda materiallarning biomimik xususiyatlarini yanada takomillashtirish orqali tabiiy tish to'qimalari bilan to'liq integratsiyalashgan tizimlarni yaratish stomatologiyaning ustuvor yo'nalishi bo'lib qoladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Ибрагимов Т.И. Актуальные вопросы ортопедической стоматологии. Учебное пособия. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2020. -214с.
2. Rosenstiel S.F., Land M.F., Fujimoto J. Contemporary Fixed Prosthodontics. 5th Edition. – Elsevier, 2021. -864p.
3. Razzoqov Sh.I. Ortopedik stomatologiya asoslari. – Toshkent: Abu Ali ibn Sino nomidagi nashriyot, 2019.
4. Марков Б.П., Лебедеко И.Ю. Ортопедическая стоматология. Учебник. - М.: ГЭОТАР-Медиа, 2022. -512 с.

5. Аболмасов Н.Н. Ортопедическая стоматология : учебник / Н.Н. Аболмасов. - 9-е изд. - Москва : МЕДпресс-информ, 2020. - 556 с.
6. O‘zbekiston Respublikasi Sog‘liqni saqlash vazirligi rasmiy sayti – www.ssv.uz
7. Milliy qonunchilik ma’lumotlari portali – www.lex.uz
8. Xalqaro stomatologik tadqiqotlar bazasi – www.sciencedirect.com
9. PubMed Central (PMC) - Dental Restorations and Materials section.

